

NOMENKLATUR FOR STATISTISKE REGIONALE ENHEDER (NUTS)

EU har indført en fælles nomenklatur for statistiske regionale enheder, benævnt »NUTS«, med henblik på at muliggøre indsamling, udarbejdelse og formidling af harmoniseret regionalstatistik i EU. Dette hierarkiske system tjener også til socioøkonomiske analyser af regionerne og danner rammer for interventioner i forbindelse med EU's samhørighedspolitik.

RETSGRUNDLAG

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1059/2003 af 26. maj 2003, der er blevet ændret ved adskillige lejligheder (i 2005, 2008, 2013 og 2017), hovedsagelig ved nye medlemsstaters tiltrædelse af EU. Den seneste ændring i 2017 medførte mere dybtgående ændringer ved at: (1) skabe retlig anerkendelse af territoriale typologier med henblik på europæiske statistikker, (2) fastsætte de centrale definitioner og statistiske kriterier for de forskellige territoriale typologier, (3) sikre en harmoniseret og gennemsigtig gennemførelse og anvendelse af de territoriale typologier på EU-plan og i medlemsstaterne og (4) præcisere vilkårene for delegation af beføjelser til Kommissionen.

Bilagene er også blevet tilpasset adskillige gange gennem Kommissionens forordninger: den seneste ajourføring blev vedtaget i december 2022 og vedrører, som det sædvanligvis er tilfældet, ændringer i den administrative territoriale inddeling af flere medlemsstater. Den har været gældende med hensyn til indberetning af data til Kommissionen (Eurostat) siden den 1. januar 2024.

MÅL

Regionale statistikker er en hjørnesten i EU's statistiske system og danner grundlag for definition af regionale indikatorer. Arten af disse statistikker blev fastlagt i starten af 1970'erne på baggrund af forhandlinger mellem medlemsstaternes statistiske kontorer og Eurostat, Den Europæiske Unions statistiske kontor.

Statistikbrugerne har givet udtryk for et stigende behov for harmonisering på EU-plan med henblik på at råde over sammenlignelige data for hele EU. For at lette indsamling, udarbejdelse og formidling af harmoniseret regionalstatistik har EU indført »NUTS«-klassificeringssystemet.

Den ved forordning (EF) nr. 1059/2003 oprettede fælles retlige ramme vil gøre regionalstatistikken stabil over en længere periode.

STRUKTUR

NUTS-nomenklaturen opdeler medlemsstaternes økonomiske område, som ligeledes omfatter områder uden for regionerne. Disse udgøres af de dele af det økonomiske område, som ikke kan knyttes til en bestemt region: luftrummet, territorialfarvandene og kontinentalsoklen, territoriale enklaver, navnlig ambassader, konsulater og

militærbaser, og forekomster af olie, naturgas osv. i internationalt farvand, som udnyttes inden for territoriet.

For at regionalstatistiske data kan blive sammenlignelige, skal de geografiske områders størrelse målt i befolkningstal være sammenlignelig. De faktiske politiske, administrative og institutionelle forhold bør ligeledes præciseres. De ikkeadministrative enheder bør i påkommende tilfælde afspejle en økonomisk, social, historisk, kulturel, geografisk eller miljømæssig logik.

NUTS-klassifikationen er hierarkisk opbygget, idet den opdeler de enkelte medlemsstater i tre niveauer: NUTS 1, NUTS 2 og NUTS 3. Andet og tredje niveau er underopdelinger af henholdsvis første og andet niveau. En medlemsstat kan beslutte at foretage en yderligere hierarkisk opdeling, der udgør underopdelinger til NUTS 3-niveau.

Den nuværende NUTS 2021-klassifikation gælder fra den 1. januar 2021 og indeholder en liste over 92 regioner på NUTS 1-niveau, 242 regioner på NUTS 2-niveau og 1 166 regioner på NUTS 3-niveau.

ARBEJDSMETODE

A. Definitioner

De eksisterende administrative enheder i medlemsstaterne udgør det første grundlæggende kriterium for afgrænsningen af »regionale enheder«. Ved administrativ enhed forstås et geografisk område med en administrativ myndighed, der har beføjelse til at træffe administrative eller politiske beslutninger for dette område inden for den pågældende medlemsstats retlige og institutionelle rammer.

Nogle af de eksisterende administrative enheder, der bruges i forbindelse med den hierarkiske NUTS-klassifikations krav, er opført i bilag II til forordning (EF) nr. 1059/2003, f.eks.:

1. NUTS 1: »Gewesten/Régions« i Belgien; "Länder" i Tyskland; »Continent« , »Região dos Açores« og »Região da Madeira« i Portugal; »
2. NUTS 2: »Provincies/Provinces« i Belgien; »Comunidades y ciudades autónomas« i Spanien; »Régions« i Frankrig; "Länder" i Østrig;
3. NUTS 3: »Amtskommuner« i Danmark; »départements« i Frankrig; »län« i Sverige; »megyék« i Ungarn; "kraje" i Tjekkiet »oblasti« i Bulgarien.

Et system med lokale administrative enheder (LAU) supplerer NUTS-nomenklaturen. LAU er byggestenene i NUTS og omfatter kommunerne i Den Europæiske Union: i hver medlemsstat opdeler LAU NUTS 3-niveauet i et eller to yderligere territoriale enheder. Dertil kommer, at de såkaldte statistiske net supplerer NUTS-nomenklaturen og anvendes til at beregne befolkningsbaserede territoriale typologier. Kommissionen (Eurostat) skal offentliggøre i et særligt afsnit på sit websted EU-typologier bestående af regionale enheder på NUTS- og LAU- og kvadratcelleniveau.

B. Tærskler

Hvilket NUTS-niveau, en administrativ enhed tilhører, bestemmes ud fra demografiske tærskelværdier:

Niveau	Mindst	Højst
NUTS 1	3 mio.	7 mio.
NUTS 2	800 000	3 mio.
NUTS 3	150 000	800 000

Hvis en medlemsstats befolkning som helhed ligger under minimumstærsklen for et givet NUTS-niveau, er hele medlemsstaten én regional NUTS-enhed for dette niveau.

Hvis der i en medlemsstat ikke findes administrative enheder af en passende størrelse svarende til et givet niveau i nomenklaturen, dannes dette niveau ved at aggregere et passende antal eksisterende mindre administrative enheder, der grænser op til hinanden. Således aggregerede enheder benævnes »ikkeadministrative enheder«.

C. Ændringer

Ændringer af NUTS-nomenklaturen kan blive vedtaget i løbet af årets sidste halvdel, men ikke oftere end hvert tredje år. Hvis en medlemsstats relevante administrative struktur ændres væsentligt, kan der dog vedtages ændringer med kortere mellemrum. Medlemsstaterne underretter Kommissionen om alle ændringer af administrative enheder og om ændringer, der kan få betydning for NUTS-klassificeringen (f.eks. ændringer af de grundlæggende elementer, der risikerer at få betydning for NUTS 3-grænserne).

Ændringer i de mindre administrative enheder vil ændre NUTS-nomenklaturen, hvis de indebærer en befolkningsoverførsel på mere end 1 % af den pågældende NUTS 3-regionale enhed.

Ændringer i NUTS-nomenklaturen vedrørende ikkeadministrative enheder i en medlemsstat kan foretages, hvis ændringen mindsker standardafvigelsen i størrelsen målt i befolkning af alle regionale enheder i EU.

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

Ud over sin rolle med at undersøge Kommissionens foreslåede ændringer af klassifikationen har Parlamentet ved en række lejligheder påpeget, at visse aspekter, såsom behandling af mindre administrative enheder, kræver særlig opmærksomhed. Det ville med et NUTS-niveau for mindre administrative enheder være muligt at afspejle de virkelige forhold mere nøjagtigt og undgå uregelmæssigheder, såsom tilstedeværelsen af regionale enheder med yderst forskellige befolkninger inden for samme NUTS-niveau.

Under den seneste ændringsprocedure for forordningen i 2017 støttede Parlamentet i sin egenskab af medlovgiver Kommissionens forslag om at tilpasse NUTS-forordningen (hvad angår de heri omfattede territoriale typologier) med henblik på at imødekomme det stigende behov for data i forbindelse med samhørighed og territorial udvikling.

Frédéric Gouardères
03/2024